

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 28 mei 2020

Zaaknummer : 593819
Portefeuillehouder : J.F. Struijf (A.P. van der Have)
Openbaarheid : Openbaar

ONDERWERP

Participatiebeleid gemeente Heemstede

SAMENVATTING

Het participatiebeleid beschrijft de visie op participatie en daarbij behorende uitgangspunten. De vaststelling van dit beleid biedt een handelingsperspectief waarbinnen participatie praktisch vorm en inhoud kunnen worden gegeven. Ter facilitering van deze praktische vertaling wordt een 'wegwijzer initiatief en participatie' ontwikkeld, waarvan de contouren in het beleid zijn beschreven.

JURIDISCH EN BELEIDSKADER

Het participatiebeleid bevat een visie en uitgangspunten waarbinnen bestuurlijk gehandeld wordt. Het vaststellen hiervan is een bevoegdheid van de raad gelet op zijn kaderstellende taak.

BESLUIT B&W

De raad voor te stellen:

1. De raad voor te stellen het participatiebeleid gemeente Heemstede vast te stellen.
2. Het voorstel voor te leggen aan de commissie Samenleving om advies te geven aan de raad (A-stuk).

RAAD

De Raad van de gemeente Heemstede,
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 21 april 2020

Besluit:

1. Het participatiebeleid gemeente Heemstede vast te stellen.

AANLEIDING

De gemeente Heemstede heeft de behoefte te beschikken over een eigentijds participatiebeleid. Het huidige participatiebeleid dateert uit 2009 en aangevuld binnen de communicatienota in 2011.

Het voorliggende participatiebeleid is een resultaat van een leer- en ontwikkeltraject wat al sinds 2014 aan de orde is. Aanvankelijk is daarbij ingezet om te leren en te experimenteren vanuit de praktijk. Het Havenlab was daar een belangrijke exponent van. Ambtelijk is een leertraject 'Open je Blik' doorlopen waaraan circa 75 medewerkers hebben deelgenomen en waarin zij leerden hun nieuwe rol invulling te geven. In 2018 is vervolgens het ontwikkelprogramma participatie gestart met onder meer het traject 'Wij maken Heemstede' en de introductie van de gelijknamige website. En recent zijn ook het "Stimuleringsbudget inwoners- en of buurtinitiatieven" en het interne budget "Heemstede maakt het mogelijk" tot stand gekomen om initiatieven vanuit de samenleving te kunnen faciliteren. Dit leer- en ontwikkeltraject is een continu proces waarvoor structureel aandacht zal zijn.

In de huidige praktijk is participatie bij steeds meer projecten een belangrijk onderdeel om tot besluitvorming te komen. Ook zijn er steeds meer initiatieven

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 28 mei 2020

vanuit de samenleving. Dit leidt vaak tot vragen en dilemma's bij raad, bestuur en ambtenaren.

In Heemstede zijn er op dit moment nog geen kaders voor participatie. Wel heeft de raad voor zichzelf in januari 2019 een visie op participatie opgesteld. Daarnaast heeft de rekenkamercommissie adviezen opgesteld naar aanleiding van de evaluatie van een aantal trajecten. Ook heeft de evaluatie van het project Havenlab tot een aantal adviezen geleid.

Dit alles maakt dat er behoefte is aan een gemeenschappelijk kader met eenduidige begrippen en een eenduidig proces dat je met elkaar doorloopt.

MOTIVERING

De kern van het participatie onderscheidt zich in een visie op participatie en uitgangspunten bij participatie.

De visie op participatie in Heemstede is:

- In Heemstede willen we een omgeving creëren waarin we prettig, veilig, duurzaam en met oog voor elkaar kunnen samenleven.
- We geloven dat we samen als gemeente en gemeenschap tot betere ideeën en gezamenlijke beelden komen.
- We gaan ervan uit dat iedereen het beste van Heemstede wil maken en *eigenaarschap* voelt voor haar/zijn leefomgeving.

De uitgangspunten bij participatie zijn:

- We willen tot maatschappelijke waarde komen.
- De aard van de opgave bepaalt.
- We denken vanuit duidelijke rollen.
- We zetten in op goede processen.

Een hernieuwd participatiebeleid is gewenst omdat de positie die de gemeente daarin inneemt aan verandering onderhevig is in vergelijking tot het eerdere participatiebeleid. Waar de gemeente voorheen een leidende en bepalende rol vervulde, is participatie nu meer van de samenleving als geheel waarbij de gemeente 'slechts' een van de deelnemende partners is. Wel een partner met een aantal specifieke verantwoordelijkheden: dienen van het algemeen belang en de uitvoering en handhaving van wet- en regelgeving.

Lang niet altijd is de gemeente initiatiefnemer. Iedereen in Heemstede kan initiatiefnemer zijn. Als de gemeente een besluit moet nemen over een initiatief, dan heeft de gemeente een rol in het initiatief. Bij ieder initiatief waar de gemeente mee te maken heeft, zal moeten worden afgewogen of en welke rol zij hierin wil spelen.

Het is belangrijk hierbij te beseffen dat participatie 'slechts' een middel is en geen doel op zich. En in die zin bij het participatiebeleid ook de bevoegdheden van raad en college ongewijzigd blijven.

Bij het nu voorliggende participatiebeleid is deze veranderde context als basis genomen.

Participatie vanuit de gemeente betekent niet dat de gemeente alles aan inwoners overlaat, maar dat de gemeente een weloverwogen keuze maakt of en in welke mate zij samen met inwoners ideeën of besluiten ontwikkelt.

De bedoeling is nadenken over de noodzakelijke kaders en waar mogelijk het stellen van algemene regels of helemaal geen regels. Het 'stimuleringsbudget' en

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 28 mei 2020

het budget 'Heemstede maakt mogelijk' zijn hier mooie voorbeelden van. Beide budgetten stimuleren inbreng en eigenaarschap van inwoners, maar wel op basis van een aantal door de gemeente vastgestelde kaders.

Het participatiebeleid vormt een basis om goed samen te werken met inwoners. Iedereen weet binnen welk kader we het met elkaar aanpakken en wat we van elkaar verwachten. Hierdoor kan de mogelijke kloof tussen de inwoners en gemeente verkleinen. Met als effect meer draagvlak voor genomen besluiten en daardoor efficiënte besluitvorming.

Het participatiebeleid geeft richting en laat voldoende ruimte voor maatwerk. Bij participatietrajecten is het onmogelijk om op alle aspecten één lijn te trekken en is het vooral zaak om handvatten te bieden die helpen bij het maken van de afwegingen die spelen in een traject. Het is dus zaak om een balans te vinden tussen flexibiliteit om maatwerk te leveren, en het hebben van kaders die het proces en de inhoud van participatie voor iedereen duidelijk houden.

Op basis van het vastgestelde beleid zal een 'wegwijzer initiatief en participatie' worden opgesteld. Deze wegwijzer geeft een duidelijk overzicht van de standaardprocesstappen die nodig zijn om een initiatief – wat uit de gemeente of gemeenschap kan zijn – tot een resultaat te brengen. Het biedt handvatten om een initiatief inhoudelijk verder uit te werken, om de participatie vorm te geven én geeft inzicht in de stappen van bestuurlijke processen. Het uitgangspunt 'de aard van de opgave bepaalt' impliceert daarbij dat per keer beoordeeld moet worden welke vorm en mate van participatie aan de orde is om deze vervolgens dan weer specifiek toe te snijden op die situatie. De wegwijzer schetst een zo breed mogelijk pallet aan verschillende participatievormen.

Bij de invulling van de wegwijzer worden relevante partijen worden betrokken, waaronder de raad en deelnemers uit het traject 'Wij maken Heemstede'. In juni zal voor een zienswijze (B-stuk) een eerste opzet van de werkwijze aan de raad worden voorgelegd. In september is de wegwijzer gereed voor gebruik door alle partijen.

Tot slot nog de omgevingswet. Deze stimuleert participatie. In de wet staat dat initiatiefnemers moeten aangeven of er geparticipeerd is. Hoe zij dit vormgeven is door de wetgever bewust opengelaten. Dit om ruimte te laten voor vormen van participatie die aansluiten bij de aard van de opgave en bij de eigen visie van gemeenten op participatie.

Op dit moment is Heemstede actief bezig met het voorbereiden van de implementatie van de Omgevingswet. Lessen die hierbij geleerd worden met betrekking tot participatie worden gedeeld met de rest van de organisatie. Dit participatiebeleid vormt ook het uitgangspunt in hoe participatieve trajecten binnen de omgevingswet vormgegeven worden.

In het vierde kwartaal 2020 zal de participatie-paragraaf van de Omgevingswet bij de raad worden geagendeerd. Daarin wordt de raad gevraagd keuzes te maken bij welke projecten zij over de participatie willen beslissen.

FINANCIËN

De vaststelling van het participatiebeleid heeft geen financiële consequenties. Kosten zijn er in de praktijk vanzelfsprekend wel bij het opzetten en uitvoeren van participatietrajecten. De kosten daarvan maken onderdeel uit van het totale financieringsplan van het project.

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 28 mei 2020

Ter facilitering van initiatieven die vanuit de samenleving ontstaan zijn reeds de budgetten 'bewoners/buurtinitiatieven' en 'Heemstede maakt het mogelijk' beschikbaar gesteld.

PLANNING / UITVOERING

Na vaststelling van het participatiebeleid wordt uiterlijk in september 2020 een 'wegwijzer initiatief en participatie' opgeleverd.

Een eerste opzet van de wegwijzer zal in juni voor een zienswijze aan de raad worden voorgelegd.

Daarnaast zullen in de maanden juni en juli ook andere relevante personen worden betrokken bij de ontwikkeling van de wegwijzer: ervaringsdeskundigen, deelnemers aan 'Wij maken Heemstede'.

PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Bij het opstellen van het beleid zijn relevante, reeds aanwezige documenten betrokken, waaronder de visie van de raad, de rapportage van de straatinterviews en de raadpleging van het digipanel. Daarnaast is geput uit de ervaringen van het traject 'Wij maken Heemstede', zijn interviews gehouden met mensen uit de praktijk die een rol hadden bij een initiatief en is de projectleider omgevingswet om input gevraagd.

Het voorliggende beleid is beschreven met 'de bestuurlijke bril' op. Voor de Heemstedse samenleving zal de 'wegwijzer initiatief en participatie' het meest relevant zijn.

DUURZAAMHEID

De gemeente heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. Bij de uitvoering van projecten wordt door de gemeente altijd getoetst en gekeken op welke duurzame en verantwoorde wijze we iets uitvoeren. Zo ook bij initiatieven.

BIJLAGEN

1. Notitie Participatiebeleid gemeente Heemstede